

KONINKRIJK BELGIE

COMMISSIE VOOR DE
BESCHERMING VAN DE
PERSOONLIJKE LEVENSSFEER

ADVIES Nr 28 / 2000 van 14 september 2000

O. Ref. : 10 / A / 2000 / 025

BETREFT : Kennisgeving van slachtoffers wanneer veroordeelden tijdelijk of definitief de strafinrichting mogen verlaten.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op artikel 22 van de Grondwet,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid op artikel 29,

Gelet op de adviesaanvraag van de Minister van Justitie ontvangen op 20 juli 2000,

Gelet op het verslag van de heer De Schutter,

Brengt op 14 september 2000 het volgende advies uit :

I. Voorwerp van de adviesaanvraag

Naar analogie met de wetgeving inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling, wenst de minister een procedure uit te werken waarbij bepaalde slachtoffers van misdrijven in kennis kunnen gesteld worden van eventuele toekenningen van maatregelen waarbij veroordeelden tijdelijk of definitief de strafinrichting mogen verlaten (uitgangspersmissie, penitentiair verlof, semivrijheid, voorlopige invrijheidstelling).

De procedure zou via omzendbrief vastgelegd worden.

Zij voorziet in volgende stappen :

1. het Openbaar Ministerie maakt aan de directie van de gevangenis de identiteit van de slachtoffers, betrokken bij een strafrechtelijke veroordeling, over;
2. de griffie van de gevangenis doet navraag bij hen of ze wensen geïnformeerd te worden;
3. het antwoord komt in het opsluitingsdossier van gedetineerde, die geïnformeerd wordt;
4. bij toekenning van een maatregel geschiedt de informatie aan het slachtoffer per brief, waarin principes zo mogelijk data worden vermeld, evenals eventuele voorwaarden opgelegd in het belang van het slachtoffer (hoewel dit laatste niet terug te vinden is in het ontwerp van omzendbrief);
5. kopie gaat naar de bevoegde dienst Slachtofferonthaal

De minister verzoekt de Commissie advies te verlenen inzake de conformiteit met de bepalingen van de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna WPL) en stelt een reeks vragen, gerelateerd tot de wet van 8 december 92 en die van 11 december 98.

II. Algemene opmerking

Zo de Commissie zich niet wenst uit te spreken over de opportuniteit van dit initiatief of over de te betrekken doelgroep(en), wenst zij toch te wijzen op het uitermate privacy gevoelig karakter van de gegevensverwerkingen die het gevolg zullen zijn van dit initiatief. Enerzijds ligt het volledig in de lijn van de voorschriften van artikel 3bis Wetboek van Strafvordering, waarin de "zorgvuldige en correcte bejegening" van slachtoffers en verwanten vastgelegd wordt en in het bijzonder het recht op informatie en, zo nodig, begeleiding. Dit principe wordt bijvoorbeeld toegepast en uitgewerkt in het Koninklijk Besluit houdende uitvoeringsmaatregelen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling (K.B. 10 feb. 1999 – B.S. 23 februari 1999). Anderzijds moet ook rekening gehouden worden met de toestand van de gedetineerde en zijn zogenaamd recht op vergetelheid, teneinde zijn kansen tot sociale reïntegratie zo goed mogelijk te vrijwaren.

Dergelijk initiatief zal dan ook het subtiel evenwicht tussen beide belangen moeten nastreven. Het vrijwaren van de privacy zowel van het slachtoffer als van de gedetineerde zal zorgvuldig geregeld moeten worden.

III. Bespreking

III.1. Met betrekking tot de wet van 8 december 1992

Artikel 8 WPL behandelt de verwerking van gerechtelijke persoonsgegevens. Het uitgangspunt ervan is dat verwerking alleen toegestaan kan worden voor de door of krachtens de wet vastgestelde doeleinden, voor zover die betrekking hebben op een reeks aangelegenheden voorzien onder 1° tot 16° van het artikel. De maatregelen vervat in de voorliggende adviesaanvraag zijn niet opgenomen in de voormelde lijst.

Uit de strikte lezing van het huidige artikel 8 zou men kunnen concluderen dat de betrachte verwerking niet onderworpen is aan dit bijzonder regime en dus toegelaten is, mits aan de andere voorwaarden van de wet van 92 voldaan is. In het bijzonder zullen de vereisten van artikel 5 WPL, vooral i.v.m. omschreven en wettige doeleinden, strikt nageleefd moeten worden.

De formulering opgenomen in het bijgevoegde "Projet de circulaire" is volgens de Commissie te vaag : "organiser l'information des victimes de certaines infractions" is te breed en duidt niet over welke soort informatie het gaat.

De Commissie is echter wel van oordeel dat het hier gegevens betreft die ressorteren onder art.8, nl. i.v.m. veroordelingen (opname van gegevens van het slachtoffer in het dossier van gedetineerde, mededeling aan derden van genomen maatregelen, ...). Zo de vraag reeds kan gesteld worden of de geest van de huidige wet niet eerder wijst naar een toepassing van de principes van artikel 8 – en dus de eis van een duidelijke wettelijke basis, moet het beantwoorden van de vraag ook in het licht van de nieuwe bepaling van artikel 8 van de wet van 11 december 1998 bekeken worden (zie hierna).

Bovendien voorziet het huidige artikel 8 (5° en 6°) dat verwerkingen in verband met interneringsmaatregelen en beslissingen inzake voorlopige hechtenis alleen kunnen door of krachtens een wet, zodat informatie omtrent elke beslissing inzake invrijheidstelling slechts kan medegedeeld worden wanneer bepaald door of krachtens een wet. Naar analogie kan gesteld worden dat de hier overwogen maatregelen evenzeer een duidelijke wettelijke basis moeten hebben.

III.2. Met betrekking tot de wet van 11 december 1998

Het nieuw artikel 8 gaat uit van het verbod van verwerking van gegevens inzake een veroordeling, met een reeks uitzonderingen (§ 2). Een ervan (art. 8, § 2a) is de verwerking onder toezicht van een openbare overheid (in casu het Ministerie van Justitie), wanneer noodzakelijk voor de uitoefening van hun taken. Aangevoerd moet dan ook worden of dit tot het takenpakket van de bevoegde ambtenaren behoort en onder welke voorwaarden, procedures en garanties naar slachtoffer en gedetineerde toe, dit kan geschieden. Dit is bijvoorbeeld het geval inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling, waarvoor via K.B. (10 februari 1999) de modaliteiten gedetailleerd vastgelegd werden, inclusief bepalingen betreffende de slachtoffers. Gezien gelijkaardige beweegredenen inzake de belangen van het slachtoffer en van de gedetineerde in geval van de hier voorziene maatregelen kunnen ingeroepen worden, is het aangewezen ook nu een duidelijke juridische basis te verzekeren. Ook hier is het verantwoord de rechten van het slachtoffer, de te volgen procedure, zo nauwkeurig mogelijk te omschrijven.

De voorliggende omzendbrief betreft meer de modaliteiten van uitvoering van het informatierecht van het slachtoffer, dan wel de vastlegging van de taak in hoofde van de openbare overheid.

III.3. Met betrekking tot de aard van het instrumentarium

In zijn schrijven verwijst de Minister naar de analogie van de wetgeving inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling. Reeds werd opgemerkt dat deze laatste geregeld is via wet en uitvoeringsbesluit, zodat de analogie alleen kan slaan op de proceduriële aanpak en niet op het gebruikte instrumentarium. Een ministerieel rondschrijven qua wetgevende basis gelijkstellen aan het vermelde K.B. lijkt de Commissie niet correct. Het vastleggen van rechten en plichten van zowel slachtoffer, als gedetineerde, als administratie in een privacygevoelige aangelegenheid inzake gerechtelijke gegevens kan voor de Commissie alleen door of krachtens een wet geschieden en niet via rondschrijven. Alleen dan kan artikel 8 § 2a van de wet van 98 bruikbaar geacht worden. Als alternatief beroep doen op de bepalingen van het nieuw artikel 5 (5a verwerking met ondubbelzinnige toestemming of 5c de behartiging van gerechtvaardigd belang) is niet mogelijk, gezien het gaat om gerechtelijke gegevens, vallende onder de verbodsbepaling van art. 8, tenzij uitzondering (zie supra).

III.4. Overige vragen

De vraag of het Directoraat-generaal strafinrichtingen gegevens over slachtoffers mag verwerken, wanneer deze ondubbelzinnige toestemming hiertoe verlenen (art. 5a WPL) moet o.i. positief worden beantwoordt, zij het uiteraard volgens de voorschriften van art. 4 § 1 (WPL 98). Cruciaal is de doelstelling van deze verwerking. Door hun opname in het gerechtelijke dossier van de veroordeelde zouden zij immers een gerechtelijke bestemming krijgen, waardoor art. 8 (WPL 98) van toepassing zou worden. Uitgaan van art. 5c ("vrijwaring van een vitaal belang") betekent weer dat de aanwending (doelstelling) relateert naar een gerechtelijk gebruik. Bovendien moet gewezen worden op de strikte interpretatie van de notie "vitaal belang" zoals deze in de Europese richtlijn wordt opgenomen.

IV. Conclusie

De Commissie is van oordeel dat de procedure van informatie betreffende de toekenning van maatregelen voor tijdelijke of definitieve verlating van de strafinrichting geregeld moet worden door of krachtens een wet.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) B. HAVELANGE

(get.) P. THOMAS